

INDEX DISPUTATIONUM

Theologicarum

sub Praesidio Leonb. Hutleri.

De Confessione Augustana

2 De unitate essentiae divi-
nae et personarum Trinitatis

3 De personarum in unadi-
vina essentia differentis
notis characteristicis ordine
et de generatione ac divi-
nitate Filii Dei aeterna

4 De divinitate Spiritus Sancti
ejusque aeterna processione
a Patre et filio, et de Sa-
cramentis tam veteribus quam
recentioribus etc.

5 De peccato originali per
difficiliam scripturam polysemam
opposita.

6 De blasphemia in Spiritum
sanctum sive peccatum ad
mortem

7 De unione hypostatica di-
varum naturarum in Christo

8 De communicatione et
naturarum et eorum
Idiomatu in Christo

9 De officio Christi sacerdo-
tali et statu Summationis

10 De officio Christi re-
gio, et statu exalta-
tionis

11 De justificatione ho-
minis peccatoris coram
Deo

12 De efficacia ministerii
verbi et sacramentorum
Deq. Ministeriorum Ecclē-
siae vocatione

13 De bonis operibus

14 De Ecclesia a. 7. 8. c. 11.

15 De sacramento ingere-
re 13 a. c. 4.

16 De Baptismo, c. 4.

17 De Coena Domini. 10

18 De poenitentia et
Confessione 11. 12

19 De Traditionibus hu-
manis in Ecclesia

20 De rebus civilibus
et potestate Ecclesi-
astica. 16 c. 17

21 De extremo pudore

22 De libero arbitrio

23 De causa peccati

24 De cultu sanctorum

25 Ex Jerem. Ecce agnus
illi Dei qui tollit peccata
mundi

26 De verbo Dei
scripto seu scriptura
in sacra.

DISPUTATIO XVIII.

De

LIBERTATE

CHRISTIANA,

& de

ADIAPHORIS;

Ad cujus theses

ΣΥΝΘΕΩ

Sub præsidio

LEONHARTI HVTTERI,

SS. THEOLOGIAE

DOCTORIS,

Mense Novembri Anni M. D. XCVI.

horis & loco consuetis

Respondebit

M. NICOLAVS REBHAN

Haynersdorffensis.

IENAE

Typis Tobiaë Steinmanni.

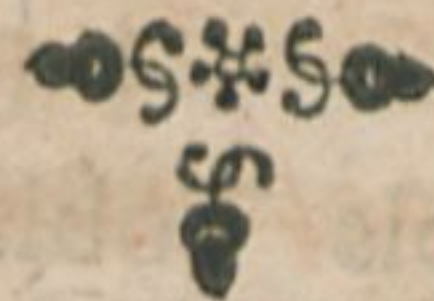
*Reverendo & Clarissimo
Viro,*

*Dn. GEORGIO MYLIO, SS.
Theologiae Doctore & Professore in illustris
Salanae primario, &c. Domino Prae-
ceptorum & Evergetae suo pie
colendo,*

*Hac de Libertate Christiana &
Adiaphoris themata*

Consecrat ac inscribit

*M. NICOLAUS
REBHAN.*

DE LIBERTATE CHRISTIANA: & Adiaphoris.

T H E S I S I.

Liberosum apud omnes est LIBERTATIS nomen, resq; ipsa longè optatissima, qua de pugnantes, & eam naētē propugnant acerrimè, nihilq; ferunt acrius, quàm servitutis iugum sibi intentari.

2. Næ ergò Christiani etiam de sua, in quam per Christum asserti sunt, libertate gratulari sibi, eandem ornare, atq; sartam tectam conservare modis omnibus debent.

3. Cujus rei gratia de libertate Christiana συζητησιν instituemus: ac inutiò qua non sit; deinde qua verè sit illa, videbimus.

4. Non est autem politica aliqua & externa libertas, qualem Iudæi olim somniarunt, qua piè fideles secundum αὐτονομίαν aliquam & leges proprias sine vi & oppressione aliena civiliter vivant, In quibus non consistat libertas Christiana.

5. Næ enim hæc tanti est momenti, ut propterea Filius DEI sanguinem suum profundere debuerit.

6. Quid quod non Christianorum propria illa futura esset, sed cum gentibus plurimis communis?

7. Imò aliarum potius gentium, quàm Christianorum

norum, cum hos servitutem multoties durissimam servisse, praesertim sub Imp. gentilibus, palam constet.

8. Sed nec ejusmodi est libertas, qua immunes sint ab obedientia magistratus, legum & onerum publicorum: Christiani, qualem Anabaptista sibi imaginantur, & superioribus annis rustici seditiosi affectabant.

9. Evangelium enim ut non tollit Magistratus hierarchiam; sic nec leges & obedientiam iisdem praestandam abrogat, sed stabilit potius & confirmat.

10. Quin nec talis est, qualem Philosophi olim & Eremitae commentati sunt, qua quis ab affectibus & curarum rerum secularium mentem gerat planè liberam.

11. Nam praeterquam quod vel simulata illa fuit, vel ἀναστροφήν ἡγῆται (ἀναστροφήν introduxit) (quod utrumq; verbo divino repugnat) infinitis parasangis Christianam libertatem non consequitur.

12. Multò minùs verò licentia carnalis aliqua Christianorum est libertas, qua homines in omnis generis vitiorum coeno volutare sese tutò & impunè queant.

Gal. 5, 13.
Rom. 8, 12.
13. Neq; enim in libertatem vocati sumus, ut datã carni occasionem, ut secundum carnem vivamus, sed secundum Spiritum: aliàs futurum ut moriamur.

In quibus
verè confi-
stat Christi-
anorum li-
bertas.
14. Sed Christianorum libertas Spiritualis est, nempe liberatio à servitute peccati, ira DEI, potestate Diaboli, aeterna morte: accusatione legis, & damnatione, ceremoniis item Mosaicis; & traditionibus humanis seu ritibus adiaphoris extra casum scandali, acquisita per Christum, & credentibus omnibus gratis per fidem donata.

15. Patet exinde, Christianorum libertatem tribus potissi-

potissimum gradibus seu partibus constare; quarum singulas ordine considerabimus.

Gradus libertatis Christianæ.

16. *Accum libertatis vox ex eorum sit numero, quæ wq̄s ti dicuntur, non parum lucis accedere putamus, si captivitatem & servitutem, quibus olim detenti fuimus, singulis præmittamus.*

17. *Primum autem post & propter lapsum Adæ omnes homines secundum naturam propagati nascimur cum peccato, illudq; in mortali nostro corpore regnare patimur, obediunt ipsi in concupiscentiis suis, & eidem membra nostra, arma iustitiæ sistimus: quo fit, ut nõ tantum sic natura simus filii iræ divinæ revelatæ de coelo super omnem impietatem & iniustitiam hominum, sed & mancipia Sathane ac aeternæ mortis, in quorum manus per peccatum devenimus.*

Rom. 6, 12.

Eph. 2, 3.

Rom. 1, 18.

18. *At verò vindex noster Christus Iesus, qui peccatum nescivit, factus pro nobis peccatum, reatum & penas eius in se derivando ab omnibus iniquitatibus nos redemit; placavit patrem coelestem, ut pacem jam cum eo colamus; Diabolum devicit, opera eius destruxit, & factus mors mortis inferniq; pestis de manu eorundem nos liberavit.*

Rom. 5, 1.

1. Joh. 3, 8.

Os. 13, 14.

19. *Et quanquam accepta maximè regeneratione ac Spiritus Sancti primitiis, quotidianis adhuc lapsibus infestemur: isti tamen diuino meriti Christi ita continguntur, ut nulla sit amplius condemnatio iis, qui sunt in Christo Iesu: calamitates etiã, quæ piis in hac vita obveniunt, propriè non amplius poenarationem habent, sed in salutes vov̄derias, correctiones, disciplinae & magis rûgia convertuntur, adeoq; omnia piis in bonum cooperantur.*

Rom. 8, 1.

20. Deinde propter naturam corruptionem cervicibus nostris incumbere maledictum legis divinae: veteris item Testamenti populus iugo illo & gravi ceremoniarum multiplicium onere premebatur, & certis legum forensium limitibus circumdabatur, quos transilire aut mutare, nisi in extrema necessitatis casu, per salutis periculum, non licebat.

21. Assertor autem libertatis nostrae Filius DEI, non tantum à Politia Moysi & rituum Leviticorum (nisi quatenus cum lege natura & decalogi praeceptis congruunt) observatione; sed & à morali legis condemnatione, factus pro nobis maledictum, immunes reddidit, ut lex non jaceat nobis, neque simus sub lege, sed sub gratia.

Gal. 3, 13.

1. Tim. 1, 9.

Rom. 6, 14.

22. Donamur etiam & juvamus Spiritu Sancto, accedente novam in mente lucem, & novos in voluntate ac corde motus, ut sponte legi obediamus, nec jam frustra nitamur coacti à lege.

23. Tandem quia conscientia humana facile religionem sibi fingit in ceremoniis & ritibus ab autoritate vel antiquitate profectis; inde etiam Christus nos redemit, adiaphoros illos esse docens, nec teneri iis Christianos aut conscientias eorundem alligari, sed omittere illos posse extra casum scandali.

Altera pars
disputationis
de ADIA-
PHORIS.

24. Qua de Christiana libertatis parte, cum magis momenti sit sana & incorrupta eius in Ecclesia doctrina, placet uberius nonnihil differere.

25. Sunt autem Ceremoniae Ecclesiasticae (quas ἀδιάφορα, μέτρα, ἀδιάφορα καὶ ἀπαρτήρητα Graeci; latini traditiones, res medias & indifferentes, ritusque indigent) res, gestus & actiones externa, in administratio-
ne

ne sacrorum & vitæ communi, quæ expresso & speciali
DEI verbo nec mandata nec prohibita sunt, ac proin
nec utentem nec abstinentem DEO per se commen-
dant, sed liberum usum, nisi interveniente circum-
stantia aliqua, quæ naturam earundem mutet, habentes:
edificationis, ordinis & decori causa in Ecclesiam
ab ordinibus eius introductæ.

26. Quæ descriptio duo nobis in hac doctrina con-
sideranda subjicit, qualitates nimirum ejus internas &
externas, seu naturam ipsam adiaphororum, & eorum
usum atq; abusum.

27. Naturam ipsam quod attinet, in adiaphororum
censu habenda sunt, non quæ expresso DEI mandato ni-
tuntur.

28. Illa enim simplicis & absolute necessitatis sunt,
neq; per salutis periculum omitti possunt.

29. Graviter ergo delinquunt Pontificii, qui adia-
phoras putant esse Eucharistiæ species à Christo institutas,
& prout visum sit vel Romano Pontifici, vel concilio,
alterutram abrogari posse.

30. Nec minus Calviniani peccant, qui signa &
elementa Sacramentalia, aquam baptisticam, panem &
vinum in Coena Domini Adiaphora censent in casu
necessitatis, modò eorum loco ἀνάλογον quid illis adhibe-
atur.

31. Sed nec prohibita divinitus esse debent, &
palàm impia: ut sunt apud Pontificios, calibatus in-
iis, qui continentie dono non sunt præditi, invocatio

tio sanctorum, imagines ad cultum adorationis profi-
tuta. &c.

32. Verum ea pro adiaphoris computanda sunt, qua
talia sunt, qualia dicuntur, id est, ab autoritate huma-
na profecta, & per se neq; bona, neq; mala; sed quo-
rum laus atque vitium ex usu demum depen-
det.

33. Hinc Paulus, *Ἐσκα*, inquit, nos non commen-
1. Cor. 8, 8. dat *DEOI*: [unico exemplo adiaphororū omnium natu-
ram explicans] Neq; enim si manducaverimus, abunda-
bimus; neq; si non manducaverimus, deficiemus.

34. Interim tamen generale mandatum habent,
quod requirit, ut ita comparata sint adiaphora, quibus
serviri queat adificationi Ecclesiae, ordini & deco-
ro.

35. Monet enim Apostolus, omnia fieri de-
1. Cor. 14, 26, 40. bere *πρὸς οἰκοδομὴν, ἑοχημόνας καὶ κατὰ τά-
ξιν.*

36. Aedificationi autem serviunt, non histrio-
nica gesticulationes, non nimia variarum, qua vel
omnino non, vel difficulter observari queant, cere-
moniarum turba, nec ex quibus scandali materia
suboriri facile possit: sed moderati & lectissimi quiq;
ritus, qui de rebus piis fideles facile commones faci-
ant.

37. Ad *ἑοχημίας* faciunt ea ceremonia, quarum
usu res quaeq; suo loco, tempore & à personis idone-
is graviter & sine confusione in Ecclesia gerun-
tur.

38. *Εὐχημῶνες* autem sunt, non qua regalem
planè

planè splendorem præ se ferunt ; sed quibus cum
quid religioni nostræ tribuamus, elucescit, tum alii eidem
æquiores reddi possunt.

39. Ejusmodi ritus sunt certa feria festaq̃, pia can-
tiones: organa musica, imagines, confessio privata, ex-
orcismus, patrinorum fidejussio, altaria, baptisteria, co-
mæ usus, forma vestitus, & consimiles alii.

40. Cadit ergò gravissima illa infinitarum cere-
moniarum sarcina, qua in Papatu miselli homines pre-
muntur ; nec non theatra illa & histrionica in pera-
gendis Sacramentis pompa.

41. Observandum hic est autem, res medias inter-
dum mutare naturam suam, & evadere vel malas ac
prohibitæ, vel necessarias.

42. Fit illud primò variantibus tempore, personis,
loco: Sic circumcisio Apostolorum temporibus apud in- Gal. 5, 2. 9.
firmiores Iudeos, ut ἀδιάφορον & tolerabatur; postmodum &
apud alios non item,

43. Deinde accedente certis de causis vel man-
dato legitimo, vel prohibitione Ecclesie, & ordinum Act. 15, 20.
ejus: Sic esus sanguinis & suffocati per se & natura 29.
sua ἀδιάφορον & accedente Ecclesie interdicto fiebat illicitus.

44. Hæc de natura ipsa adiaphororum: jam de usu
eorundem atq̃ abusu.

45. Bonus ergò & laudabilis adiaphororum usus
est, quando talia, qualia sunt, id est, libera re-
lictæ, ad edificationem Ecclesie, ad ordinem bonum &
decorum adhibentur.

Vitiosus

47. Vitiosus verò evadit, quando eodem Christiana libertas violatur, idq; vel defectu vel excessu.

48. Priore modo peccatur, affingendo adiaphoris vel necessitatis absoluta opinionem, vel cultus per se atq; immediatè DEO placentis meritig; figmentum assuendo.

49. Sic peccabat olim Victor Rom. Pontifex, Paschatis festum die Dominico celebrari nimis rigidè flagitans, & hoc nomine Asiaticas Ecclesias, Paschatis iudaici diem retinentes, excommunicationis fulmine feriens: Sic peccant etiamnum Romanenses, quadragesimalis jejunii & calibatus legem tanquam simpliciter & per se ad colendum & promerendum DEVM necessariam, urgentes.

50. Posteriori verò modo, vel temeritate ac profanitate delinquitur, in usurpandis rebus adiaphoris, qua vel proximo infirmiori scandalum, vel sibi ipsi quis periculum accersit.

1. Corin. 8.
Gal. 2. 11.
& seqq.

51. Sic Corinthii olim esu idolothytorum triste excitabant inter infirmos scandalum: Sic D. Petrus reprehensibilis fiebat subducendo se in gratiam paucorum iudeorum, à consortio gentilium, cum quibus promiscuè prius cibum sumpserat, ac sic illos non parùm offendendo.

52. Vel nausea quadam respuendo aspernandoq; vel omnes, vel saltem non assuetas sibi ceremonias externas.

53. Peccant hac in parte Sacramentarii, quorum palato nihil penè ceremoniarum sapit, nisi quod ab ipsis profectum est.

Vel

54. *Vel tandem remissione animorum & cessione
in admittendis vel abrogandis ceremoniis iis, quarum* For. Conc.
vel admissio vel abrogatio ab hostibus veritatis, etiam cap. 10.
tempore confessionis eaenda flagitatur.

55. *Tale σφάλμα tempore συρράξεως Interimisti-
ce committebatur, cum quidam hostibus Evangelii Pa-
pistis urgentibus, in restitutione & observatione rerum
quarundam adiaphorarum prius abrogatarum gratifi-
cari, atq; cum ipsis pacisci & consentire vellent.*

56. *Faxit Christus Servator & Vindex noster
unicus, ne fiamus servi peccati, Diaboli, hominum,
nec jugum cum infidelibus trahamus, sed in liberta-
te, ad quam vocati sumus, firmiter persistamus, &
tandem illum ex omnibus erepti malis
celebremus seculis infinitis.*

AMEN.

*D. Augustinus Epist. 118. ad
Januarium.*

TOtum hoc genus rerum (loquitur de Adia-
phoris) liberas habet observationes, nec disci-
plina ulla est in his melior gravi prudentique
Christiano, quam ut eo modo agat, quo agere vide-
rit Ecclesiam, ad quamcunque fortè devenerit.
Quod enim neque contra fidem, neque contra bo-
nos mores injungitur, indifferenter est habendum,
& pro eorum, inter quos vivitur, societate servan-
dum est.

Gerson.

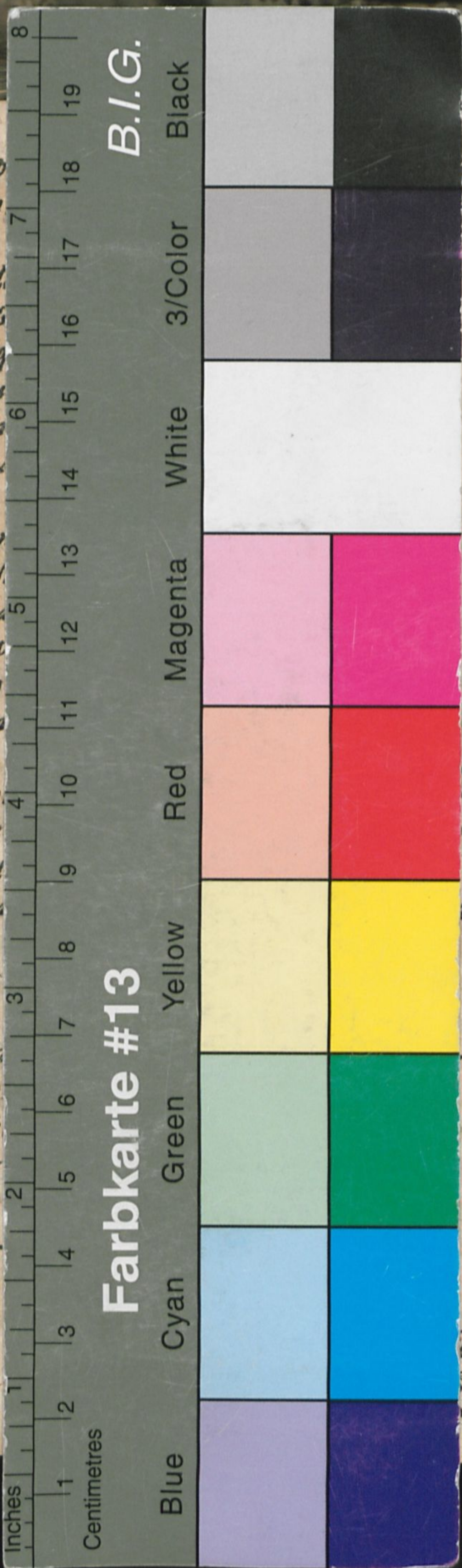
Gerson, T. 3. Alph. 63. de vita spir,
an. lect. 2. lit. 1.

SCimus quod dixerit Apostolus: Quid tentatis
SDEVM, imponere jugum super cervicem disci-
puloꝝ, quod neq; nos neq; patres nostri portare
potuimus? Hoc animadvertens & pia compassione
deplorans egregius Doctor Augustinus ad inquisi-
tionem Ianuarii ipsam, inquit, religionem nostram,
quam paucissimis & manifestissimis celebrationum
Sacramentis misericordia DEI liberam esse voluit,
servilibus premunt oneribus, ut tolerabilior sit con-
ditio Iudæorum, qui etiam si tempus libertatis non
agnoverint, legalibus tamen sarcinis, non humanis
præsumptionibus subjiciuntur. Si tuo tempore sic
dolebas, ó sapiens Augustine, quid nostra tempesta-
te dixisses, ubi pro varietate & motu capitum incre-
dibilis est varietas, & dissona multiplicitas onerum
hujusmodi servilium, & humanarum, prout loque-
ris, præsumptionum?

F I N I S.

DISPUTATIO XVIII.

De

BERTATE
CHRISTIANA,

& de

ADIAPHORIS;

Ad cuius theses

ΣΥΝΘΕΩΣ

Sub præsidio

ONHARTI HVTTERI,
S. THEOLOGIAE
DOCTORIS,

in mense Novembri Anni M. D. XCVI.

horis & loco consuetis

Respondebit

M. NICOLAVS REBHAN
Haynersdorffensis.

IENAE

Typis Tobiaë Steinmanni.

